

De Herfstkoffer

Je kunt binnen komen met regenjas, laarzen en paraplu. ('Herfst, herfst, wat heb je te koop?')
Begin met het 'dekken' van de tafel met het herfstkleed.

Onderwerpen

- In huis: de kachel wordt van de zolder gehaald/ gaat weer aan
- Het weer: mist, storm
 - De scholen zijn weer begonnen: door de wind en de regen naar school fietsen (of lopen?)
- In de tuin
 - Herfstbloemen: herfstanemoon, herfstaster, Sedum (Hemelsleutel), Leverkruid
 - spinnenwebben
 - pindaslingers rijgen voor de vogels
- in de moestuin
 - september: nog volop de laatste zomergroenten oogsten: tomaten, pepers en paprika's, maar ook bonen en zelfs courgettes en Chinese kool. Appels, peren, late pruimen en frambozen rapen/plukken. De peren zijn rijp op het moment dat het stokje loslaat als je het draait. Lege moestuinbedden voorzie je aan het einde van de maand met een laagje stalmest.
 - oktober: grote weersveranderingen. Lichte warme dagen kunnen aanvoelen alsof de nazomer gewoon doorgaat, en dan plotseling kan de kou binnenvallen. Dat betekent ook dat de eerste nachtvorst kan invallen.
- in een herfststorm naar het strand en meewaaien met de wind
- boswandeling maken
 - takken met bessen: herfststukje maken
 - kastanje poppetjes maken, kastanje wiel, etc.
 - Herfstbladeren verzamelen en drogen tussen bladzijden van een boek
 - beukenootjes rapen (en roosteren!)
 - dennenappels en paddenstoelen zoeken
 - vogeltrek (> leeg nestje)
 - bramen > jam!
- op de boerderij:
 - appels plukken (ook stoofperen en kweeperen)
 - druiven > wijn maken?
 - maïs en suikerbieten oogsten
 - de grond wordt direct omgeploegd en er wordt tarwe voor het volgende jaar gezaaid.
 - Pompoenen en kalebassen
 - De meeste beesten kunnen goed tegen kou maar hebben een hekel aan nattigheid. Als het langere periodes nat is, gaan zij naar binnen. Ook om te voorkomen dat ze de grasmat kapot trappen, die moet immers volgend jaar weer mee. In de stal is het dan weer lekker knus en gezellig (> zet de tractor op het kleed!)
 - November: varkensslacht
 - Vroeger: aardappelvakantie
 - Vroeger: Liesjesdag (eerste donderdag in mei en eerste donderdag in oktober) De halfjarige huur van de dienstbaren loopt af, ze krijgen hun geld en kunnen, als ze dat willen, een ander werk zoeken. Waarschijnlijk te oud (tot ca. 1930?)

Liedjes

Het regent, het zegent

Het regent, het zegent, de pannetjes worden nat
Er kwamen twee boerinnetjes, die vielen op hun gat.

Onder moeders paraplu

Onder moeders paraplu liepen eens twee kindjes
Hanneke en Janneke, dat waren dikke vriendjes
En de regen ging van tik tak tik
En de klompjes gingen van klik klak klik
Onder moeders paraplu, onder moeders paraplu

Toen kwam Jan de Wind erbij, die blies eerst heel zoetjes
Toen al hard en harder maar, de regen in hun snoetjes
En Jan de Wind die rukte en trok
En op en neder ging de stok
Van moeders paraplu, van moeders paraplu

Op een grote paddenstoel

Op een grote paddenstoel, rood met witte stippen.
Zat kabouter Spillebeen heen en weer te wippen.
Krak zei toen de paddenstoel, met een diepe zucht.
Allebei de beentjes, hoepla in de lucht.

Maar kabouter Spillebeen, ging toch door met wippen.
Op die grote paddenstoel, rood met witte stippen.
Daar kwam vader Langbaard aan en die zei toen luid:
'Moet dat stoeltje ook kapot? Spillebeen, schei uit!'

Herfst, herfst, wat heb je te koop?

Herfst wat heb je te koop?
Duizend kilo blaren op een hoop
Zakken vol met wind
Ja, mijn kind
'k Weet niet of jij dat aardig vindt

Herfst wat heb je te koop?
Paddestoelen, honderd op een hoop
'k Zet ze voor je neer
Heus meneer
Dat doe ik alle jaren weer

Herfst wat heb je te koop?
Dikke zwarte wolken op een hoop
Alles in de stad
Gooi ik nat
Koop je van mij zo'n regenbad

Zilveren draden tussen het goud – Duo Karst

Gedichten over de herfst

Drie kouwelijke mussen (Annie M.G. Schmidt)

Op de weg naar Hoenderloo daar staat een boerenschuur,
Met ouwe boerendeuren en een ouwe boerenmuur,
Een boerendak, een boerengoot en net precies daartussen,
Daar zaten eens drie hele, hele, kouwelijks mussen.
De zon was weg en bleef ook weg en kwam ook niet weerom.
De hagel viel van rikketik en rommelbommelebom.

Toen zeiden de drie mussen heel verdrietig tot elkaar:
Waar zou nu toch de zwaluw zijn? Waar is de ooievaar?
Waar zou de kievit wezen en waar bleef ineens de specht?
Ze hebben ons niet eens behoorlijk goeiendag gezegd.

Woef, woef, riep toen de boerenhond zo hard als hij maar kon,
Die vogels trekken 's winters weg naar 't zuiden, naar de zon.
Zo, zeiden toen die hele, hele, kouwelijke mussen,
Wij willen ook wel weg. Op welke uren gaan de bussen?
Ach sukkels, zei de boerenhond, doen jullie niet zo gek.
Doe net als andere vogels en treek en trek en trek!

Toen namen zij hun schoentjes en hun petjes en hun sjaaltjes
En trokken langs de wegen en ze telden alle paaltjes,
Ze telden alle paaltjes en het waren er wel honderd.
Toen zeiden de drie mussen heel bedroefd en erg verwonderd:
We zijn al honderd paaltjes ver en 't is nog altijd kou.
Zeg, zijn we op de goeie weg of lopen we nu fout?

Toen kwamen zij in Umselo, daar stond een boerenschuur
Met ouwe boerendeuren en een ouwe boerenmuur,
Een boerendak, een boerengoot en net precies daartussen
Daar kropen de drie hele, hele kouwelijke mussen.

Ze zeggen: Verder gaan we niet, al zal het hier wel lekken.
We hebben trek in zonneschijn maar echt geen trek in trekken.

Dit is de spin Sebastiaan (Annie M.G. Schmidt)

Dit is de spin Sebastiaan.
Het is niet goed met hem gegaan.

LUISTER!

Hij zei tot alle and're spinnen:
Vreemd, ik weet niet wat ik heb,
Maar ik krijg zo'n drang van binnen
Tot het weven van een web.

Zeiden alle and're spinnen:
O, Sebastiaan, nee, Sebastiaan,
Kom, Sebastiaan, laat dat nou,
Wou je aan een web beginnen
In die vreselijke kou?

Zei Sebastiaan tot de spinnen:
't Web hoeft niet zo groot te zijn,
't hoeft niet buiten, 't kan ook binnen
ergens achter een gordijn.

Zeiden alle and're spinnen:
O, Sebastiaan, nee, Sebastiaan,
Toe, Sebastiaan, toom je in!
Het is zó gevaarlijk binnen,
Zó gevaarlijk voor een spin.

Zei Sebastiaan eigenzinnig:
Nee, de Drang is mij te groot.
Zeiden alle and're innig:
Sebastiaan, dit wordt je dood...
O, o, o, Sebastiaan!
Het is niet goed met hem gegaan.

Door het raam klom hij naar binnen.
Eigenzinnig! En niet bang.
Zeiden alle and're spinnen:
Kijk, daar gaat hij met zijn Drang.

PAUZE

Na een poosje werd toen éven
Dit berichtje doorgegeven:
Binnen werd een moord gepleegd.
Sebastiaan in opgeveegd.

Spreekwoorden en gezegdes

wie wind zaait zal storm oogsten

Wat men aan het zaad spaart verliest men aan de oogst

zoals men zaait zo zal men oogsten

De wind in de rug hebben

Door wind en weer gaan

Hij krijgt de wind van voren

Hoge bomen vangen veel wind

Iemand de wind uit de zeilen nemen

Voor de wind gaan

Weten uit welke hoek de wind waait

Ook de herfst heeft zonnige dagen

wie kwaad doet, zal er uiteindelijk zelf de gevolgen van dragen

verkeerde zuinigheid is niet goed

men krijgt loon naar werken

Alles gaat voorspoedig zonder problemen

Zoals in letterlijke zin slecht weer wordt getrotseerd, zo is er in figuurlijke zin niets dat het bereiken van het doel in de weg kan staan

Als iemand iets verkeerd heeft gedaan kan het hem overkomen dat hij een uitbrander krijgt of hem flink de waarheid wordt verteld

in een hoge positie heeft men ook veel verantwoordelijkheid

iemand dwars zitten

Voorspoed hebben

weten hoe het in elkaar zit, wie de baas is

Als voor het laatst de koekoek roept, is de zomer weer versnoept.

Veel nevel in de herfst, veel sneeuw in de winter

Is in de herfst het weer lang klaar, vroeg is een strenge winter daar

Prijkt juli in hete gloed, dan zijn in de herfst de vruchten goed

September is altijd mooi: het is de mei in herfsttooi

Was het weer in september warm, dan krijgen wij een winter arm.

Schijnt de herfstzon met kracht, dat maakt veelal de wintermaand ook zacht

Vallen de bladeren niet vroeg, dan wordt de herfst niet oud

Valt het loof vroegtijdig van de bomen, dan is de winter niet te schromen

Verdwijnt de boer van de akker, worden jager en hond wakker

Worden de bladeren geel en krom, kijk naar uw kachel om

Blinkt oktober in zonnegoud, de winter volgt dan snel en koud.

Is oktober warm en fijn, het zal een scherpe winter zijn; maar is hij nat en koel, 't Is van een zachte winter 't voorgevoel.

Slaat de rook uit de schoorsteen naar beneden, behoort 't droge weer tot het verleden.

November met veel kille vlagen brengt kou reuma en andere plagen.